

Viatge possible

La Seca acull la primera versió comercial de 'Lucrecia', un drama neoclàssic menorquí del segle XVIII

Tot camí és possible, des d'un primer pas. Avui, *Lucrecia*, el primer drama amb forta inspiració en la *comédie française* de Joan Ramis, seguiria ignorat com un manuscrit més a la Biblioteca de Maó si no fos per la troballa de Fèlix Duran i Cañameres. Aquest ho va fer saber a Jaume Rull i Jover, que ja llavors disposava d'una biblioteca teatral de prou pes perquè a Jordi Carbonell (inquiet responsable de l'àrea de teatre del Serra d'Or dels anys 60) li despertés la curiositat i decidís furgar. Va viatjar a Maó i es va adonar que a la Menorca sota la bandera britànica es va forjar la literatura catalana més important del segle XVIII gràcies a noms com Joan Ramis o Antoni Febrer i Cardona i el comte d'Aiamans. Han calgut 245 anys perquè aquella peça que respon al mite romà però també al clam de llibertat ("Vida sense llibertat no és vida, sí que és mort") hagi arribat a Barcelona. El viatge és possible.

Per a Sergi Marí, l'impulsor d'aquesta recuperació, és indispensable que, com fa cadascú amb la seva dramaturgia clàssica i barroca, "a Catalunya, el que tenim s'ha de fer". Marí està interessat a demostrar la validesa dels textos catalans en vers de fa segles. Van estrenar l'obra el novembre del 2011 i després de fer una gira reduïda pels instituts de les Illes Balears ("*Lucrecia* és lectura obligada") van reprendre'n el 2012 la versió íntegra: "Tot va a ritme molt lent", admet el director, que comprova com el públic perd la por al vers i a una història aparentment llunya-

nyana: han trencat el prejudici del vers alexandrí evitant la cançoneta reiterativa. "Defensem el vers més des del ritme que de la rima." Pel que fa a la trama, es comprova que "és una màquina de crear expectatives". Efectivament, la jove companyia ha trencat la perillosa mètrica de la *comédie* fent-la més pròxima i superant "la cantarella", celebra Carbonell, que va rebre un merescut homenatge en la prèvia de l'estrena a La Seca, el 2 d'abril. I què explica *Lucrecia*? Parla de la fidelitat de la dona de Col·latino, i que Tarquino procurarà trencar aquesta fidelitat. El despropòsit provocarà la revolta que Ramis fa coincidir amb la caiguda de la dinastia dels tarquins i la proclamació de la República.

Marí va fer la seva tesina de llicenciatura en dramaturgia i direcció de l'Institut del Teatre sobre *Lucrecia*. A les funcions de La Seca, l'espai és més reduït de l'habitual, però reforça l'acorrallament dramaturgic de l'heroïna. És un espai íntim, pròxim, que impedeix el distanciament: un joc efectiu per reaccionar davant d'un text escrit a la Menorca del 1769. En les funcions de *Lucrecia*, el públic es posa a dues o a quatre bandes. A Marí, li interessa que l'espectador vegi l'altre espectador del davant i que els actors, quan no són a escena, seguïn a primera filera per evidenciar que es tracta d'una cerimònia col·lectiva de recuperació de patrimoni col·lectiu.

Jordi Carbonell afirma que durant bona part de la vida de Ramis, Menorca va poder gaudir d'una llibertat cultural sense imposi-

cions dels britànics, a diferència de la resta de Països Catalans penalitzats amb la repressió espanyola. Els britànics volien Menorca perquè el port de Maó era un enclavament militar estratègic. Al seu redós, es va generar una burgesia mercantil que duia els seus fills a França per completar estudis superiors. Ramis va ser secretari de la Societat Maonesa cultural. Segons consta, tant a les reunions com els estatuts i les actes, no es va deixar d'emprar el català. El període es va tancar, precisament, amb la recuperació de Menorca per al regnat espanyol. Joan Ramis, després de *Lucrecia* i *Arminda* (1775) escrites en

LUCRÈCIA Joan Ramis i Ramis

Direcció i dramaturgia:
Sergi Marí

Intèrprets:
Queralt Albinyana,
Enka Alonso,
Blai Llopis,
Xavier Núñez,
Josep Mercada i
Àlvar Triay

Dies i lloc:
Fins al 20 d'abril a la sala Leopoldo Frégoli de La Seca.

Premi Bòtil 2011 (Balears ofereix Teatre i Literatura), **Atapib 2012** (Associació de Teatres i Auditoris Públics de les Illes Balears) a millor espectacle i actor (Josep Mercadal). També rep menció de Xarxa Alcover per a la temporada 2013/14.

CRÍTICA JORDI BORDES

És molt vist això que cada mag tingui la seva *partenaire*. És la persona que li va facilitant els diferents elements per fer màgia (és més que una hostessa qualsevol perquè, en realitat, coneix perfectament cada il·lusionisme que es prepara i trasllada el material amb la cura de qui porta una bomba a punt d'esclatar). Ara Vanessa Torres, una acompanyant habitual amb Brossa, cobra un pes específic que permet donar un tomb al clàssic espectacle de màgia. És evident que el protagonista dels prodigis continua sent Hausson (té una habilitat amb les mans per fer-se aparèixer elements com les cartes o les boles que és de prou mèrit), però amb la cessió d'aquest espai de la dramaturgia, tot cobra un gust diferent. Ja no és només allò del a

Una 'partenaire' que agafa força, per fi

veure quina ens fan ara, sinó que també hi ha un joc (molt neutre en la primera part, molt més lúdic i descarat en la segona) que dona aire i revitalitza.

El plantejament d'aquest muntatge és mostrar dues parts diferenciades. Hausson és com aquell dentista que, per no perdre temps, té dues butaques per anar empastant queixals. Però és que, a més, ho fa diferent. Al primer capítol (que amplia un decorat d'Adrià Gual de la primera dècada del 1900,

avui custodiat al Museu d'Arts Escèniques de l'Institut del Teatre) es combinen diferents dramaturgies que Brossa va fer per als espectacles de Hausson. Com ja va fer en el comiat de l'Espai Brossa, acaba amb el joc poètic de les cartes tancades unes dins de les altres (que també serviria per obrir aquell espai del carer Allada Vermell, en presència del mateix Brossa). Però també hi intercala altres accions *performàtiques* surrealistes, com l'striptease del blanc al negre o el paraigua de barnilles. Les actituds del mag i de la *partenaire* són molt neutres, quasi s'arrosseguen per l'escena, amb una mirada perplexa i les espatlles caigudes, quan no executen un il·lusionisme. El segon capítol és molt més festiu. El mag s'atreveix a ballar. Vanessa Torres,

alexandrins (als quals pot incorporar galicismes i castellanismes), signa *Rosaura* (1783), una tragicomèdia escrita en quartetes heptasíl·labes. També hi incorporava un personatge graciós que el feia salar. Seria l'última peça de gran format de Ramis en català, perquè es passaria al castellà. Ramis només escriuria en català, posteriorment, peces íntimes com els *Dietaris* i les seves memòries. Marí insinua que hi ha encara una quarta peça, *Constança* (escrita entre el 1775 i el 1783), de la qual no en resta cap vestigi tot i que s'intueix també amb versos alexandrins, per ser obra de joventut, encara. *

De fidelitats. La proposta de Sergi Marí és una mostra de fidelitat cap a un teatre oblidat, que denota la diferència cultural de l'època entre el Principat i Menorca, influenciat per les dependències polítiques europees transitòries
LA SECA

que llueix una omnipotent perruca rossa, multiplica la seva força al fons de l'escena. Agafa un to de còmica genial fent de la Vanessa que la Lloïl Bertran va immortalitzar al concurs de TV3 *Tres pics i repicó* (1988). En aquest espai, amb un to més de cabaret, Hausson recupera el do de la paraula i fa intervenir el públic, que es diverteix obertament (en la primera part riu per la sorpresa del número alhora que per la *boutade* brossiana d'una lucidesa entranyable). Per cert, que en aquesta segona part la decoració correspon a una altra reproducció d'un teatrí de Francisc Nel·lo Ventosa, dels anys 40, que evoca Montparnasse.

Aquest *Carnaval* té dues parts perquè Hausson i Bonín pretenien evocar aquell

CARNAVAL DE MÀGIA EN DUES PARTS De Brossa a Hausson

Direcció:
Hermann Bonín

Intèrprets:
Hausson amb Vanessa Torres

Dia i lloc:
Divendres 4 d'abril (fins al 20) a la Sala Joan Brossa de La Seca.

AGENDA D'AUTOR J.B.

Amor suïcida, tendre i contundent

Nova peça sobre l'amor en què intervenen el triangle Lurdes Barba, Àurea Márquez i Xavier Ripoll. Si al 2010 van signar *La música segona* de Marguerite Duras al Círcol Maldà, ara reprenen el viatge espinós de roses amb una dramaturga alemanya, Dea Loher. Enric és un home insignificant i discret que sempre es deixa endur per la vida, es troba perdut en l'espiral de la seva solitud i aleshores descobreix per primera vegada l'amor. Però el deixa passar. Després d'allò, es trobarà amb sis dones que busquen algú a qui estimar. Sis dones que estan perdudes entre el que són de veritat i el que voldrien ser. El text submergeix en un univers suau però violent. L'obra parla de la solitud de l'ésser humà i de les inquietuds existencials que són innates en ell.

BARBABLAVA Les golfes de la Bohème

Autoria: Dea Loher

Direcció: Lurdes Barba

Intèrprets: Àurea Márquez, Xavier Ripoll, Clara de Ramon, Almudena Lomba i Empar Capilla

Lloc i dies: Fins el 20 d'abril al Teatre Tantarantana.

Literatura monologada

El monologuista Martín Piñol proposa un espectacle d'hora i mitja al cine Maldà partint d'un fil que té molt de suc: les temudes lectures obligatòries de primària. Un joc des d'on arribar al món quotidià més vulgar i alhora més fàcil de caricaturitzar. Per riure-se'n d'un mateix. L'actor té una dotzena d'anys de carrera treballant en conjunt, publicant llibres d'humor i col·laborant en mitjans de comunicació. Ara, assumeix el repte de distreure tot estirant de la seva dèria per *El Quijote* i *La Celestina*, que el van fer com és ara. De què no sembla estrany excessivament satisfet, diguem-ho de passada.

LECTURAS OBLIGATORIAS Martín Piñol

Lloc i dia: 12 d'abril al Cine Maldà.

Increïble. Treball elegant i domini de prestidigitador, Hausson trasllada l'espectador a un món oníric impossible ALBERT JULVE

Màgia i viatge en el temps

El mag Edgard transforma la sala en un teatre de l'Europa del 1930. Haurà de superar una competició amb Lester Diamond, el mag blanc, el seu adversari. Pot comptar amb el seu ajudant Soule, amb qui ha protagonitzat una gira d'èxits a Amèrica. En l'espectacle, adreçat a totes les edats, es barreja la ficció amb la realitat amb les sorpreses i alguns esperits. Edgard presenta artilugis màgics que van meravellar el món als anys vint.

VINTAGE Mag Edgard

Lloc i dia: Dissabtes a les 19 hores, fins al 26 d'abril, al Teatre Aquitània.

19
CULTURA
11.04.2014

NOVA TONGADA D'ENCUNTROS' Instituto Camões

El crític Joaquim Armengol és l'impulsor de traslladar les discussions, imaginades per l'autor portuguès Helder Costa, entre personatges de la història universal. Cada diumenge, es citen tres noms propis (diumenge es convoquen Fernando Pessoa, Louise Brooks i Pablo Picasso) que modera la directora Sílvia Ferrando. Pel 27 d'abril, el pensament de Franco es debatrà amb Rosa Parks i amb Giap.

Lloc i dia: Fins al 25 de maig al Born Centre Cultural

Teatre